

Оponentský posudek
disertační práce Ludmily Součkové
Заимствования из области кино и театра
в русском и чешском языках

Zkoumání cizojazyčných výpůjček ve slovanských jazycích je aktuálním jazykovědným tématem, zejména v souvislosti s přílivem nových výpůjček (především z angličtiny) po společenských převratech na přelomu 80. a 90. let 20. století. Práce L. Součkové je platným příspěvkem k tomuto výzkumnému směru.

Práce se skládá ze dvou částí – z obsažného teoretického úvodu a ze série dílčích studií o jednotlivých zkoumaných slovech.

Považuji za zvlášť cenné a v kontextu dnešní lingvistiky nesamozřejmé to, že autorka podrobuje jednotlivé zkoumané jevy komplexní analýze formální i sémantické, sleduje nejen jejich etymologii (odkud přicházejí), ale i zařazení v čase (dobu první lexikografické fixace, chronologické zařazení vlastní excerpce apod.) Pokud jde o ruský materiál do konce 80. let, ulehčila by si práci, kdyby použila *Сводный словарь современной русской лексики*, т. 1, 2., Москва 1991 (СССРЛ), kde jsou ke každému slovu uvedeny slovníky sovětské doby, které ho zachycují.

Z uvedených hledisek nachází autorka např. podstatný rozdíl mezi terminologií divadelní (je ustálenější, výpůjčky jsou většinou starší a z různých zdrojů: italština, francouzština, němčina) a terminologií filmovou (příliv nových anglicizmů; viz zejména oddíl 3.1.). V této souvislosti autorka tematizuje také otázku vztahu synchronie a diachronie z hlediska studia výpůjček (oddíl 2.8.).

Autorka zařazuje zkoumanou tematiku do širšího kontextu současné jazykovědy. Projevuje dobrou znalost příslušné literatury, kterou adekvátně interpretuje a využívá.

Oddíl 2.6. je věnován vztahu mezi anglicizmy a internacionalizmy. Někdy je rozlišení obtížné – mnohé „internacionální“ výrazy, tj. výrazy založené na řeckých a latinských komponentech, k nám přicházejí právě přes angličtinu. V ruském přepisu do azbuky je možné uplatnit i formální kritérium rozlišení – srov. např. *дистрибьютор* (reprodukuje anglickou výslovnost) :: *дистрибутор* (navazuje grafikou i výslovností na starší výpůjčky internacionalizmů) (viz též s. 185 výtisku se zvětšeným písmem, oddíl 4.21) a dokonce *видеодистрибуция* (174, 4.15).

K jednotlivým heslům:

(182; 4.19): *дебютный* - autorka uvádí jako první lexikografickou fixaci 2008, ale podle СССРЛ je všude počínaje položkou Б (sedmnáctisvazkový slovník 1948-1950).

(217-8; 4.38): *komiks (comics)* «В чешских словарях слово не зафиксировано»; podoba *comics* je ale už v SSJČ, proto nebylo slovo

zařazováno do slovníků nových slov. Jak autorka sama uvádí je adverbium *komiksově* uvedeno v NSČ 2 (224; 4.39)

(231-243; 4.46): Doklady u hesla *мейнстрим* nás uvádějí do problematiky filmových žánrů, zejména v opozici *мейнстрим :: артхаус*. Uvádím to jako příklad hloubkové sémantické analýzy, jakou nacházíme i u jiných hesel.

(276n.; 4.61): *продюсировать* - *produkovat*; je třeba zaznamenat podstatný rozdíl: *продюсировать* je nedávná výpůjčka z angličtiny, specifická pro oblast filmu, *produkovat* je zde nový významový odstín slova dávno v češtině v různých oblastech užívaného.

(311; 4.83): *телевизионщик* – «в чешском языке не существует»; a co *televizák* (?)

(353; 4.103): *Science fiction/sci-fi*: Tady by se hodilo srovnání s „domácími“ výrazy *научная фантастика-НФ* a *vědecká fantastika*. Zatím co v ruš. se domácí výraz (stále ještě?) široce užívá, v češ. anglický výraz jednoznačně převládl.

Jiné připomínky:

(41; 2.9); „Чешское общество свободно развивалось до 1948 года...“; a co *Protektorát*?

(402; bibliograf.), Machová: nemá být *terminology*?

(417; bibliograf.), Рудник-Карватова: *слованского* (?)

Všechny uvedené připomínky jsou spíše okrajové a nikterak nesnižují celkovou velmi vysokou vědeckou kvalitu posuzovaného díla.

Doporučuji, aby byla práce připuštěna k obhajobě.

1. března 2011

Nikolaj Savický, CSc.